From: Erkki-Sven Tüür<> To: <keskkonnaministeerium@envir.ee>
cc: <heidi.kaar@envir.ee>, <silver.vahtra@envir.ee>
Date: 25.05.201 1 13:16
Subject: lisa E-S. Tüüri pöördumisele OÜ Nelja Energia tuuleparkide asjus
Attachments: Seisukoht avamere tuuleparkide rajamisega Loode-Eesti rannikumerre kaasnevate keskkonnamõjude hindamise aruandele.doc

Keskkonnaministeerium
Narva mnt 7a
15172

25.mail. 2011.

SEISUKOHT

Avamere tuuleparkide rajamisega Loode-Eesti rannikumerre kaasnevate keskkonnamöjude hindamise aruandele (TÜ Eesti Mereinstituut, töö nr LPM101655).

Keskkonnaministeeriumi menetluses on OÜ Nelja Energia (registrikood 11200305, edaspidi „Arendaja") 23.()32006. a taotlus vec crikasutusloa saamiseks, et rajada Hiiumadala looderanniku lähistele avameres asuvatelc Apollo, Vinkovi, Neupokojevi pankadele ja nende lähistele tuulepark (tuulikute koguarvuga ca 2()()) elektrienergia tootmiseks.

Keskkonnaministeerium algatas Loode-Eesti rannikumerre avamere tuuleparkide rajamise keskkonnamöjude hindamise (edaspidi , KMH") 5. mail 2006. a. Arendaja valis KMH teostajaks TÜ Eesti Mereinstituudi (juhtekspert Ahto Järvik, KMH tegevuslitsents nr 028, edaspidi "Ekspert"). Käesolevaks hetkeks on keskkonnamöjude hindamise programm
Keskkonnaministeeriumi poolt heaks kiidetud (vastavalt 22.06.2010). 28.04.2006. a avaldas Keskkonnaministeerium väljaandes Ametlikud Teadaanded teate KMH aruande (töö fif LPM101655, edaspidi „KMH aruanne") avalikustamisest ning teatas aruande avaliku arutelu toimumisest. Teate kohaselt saab ettepanekuid ja vastuväiteid aruande kohta esitada Keskkonnaministeeriumile hiljemalt 25.05.2011.

Käesolevaga esitame Teile omapoolsed seisukohad ning ettepanekud läbiviidud KMH aruande kohta.

1. Leiame, et KMH on läbiviidud kallutatult, kaalumata kavandatud tegevuse tegelikke sotsiaalmajanduslikke tagajärgi ega möju looduskeskkonnale.

Vastavalt keskkonnamöju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteeemi seaduse (KeHJS) S 2 lg „1 punktile 1 on KMH eesmärgiks teha kavandatava tegevuse keskkonnamöju hindamise tulemuste aluscl cttepanek kavandatavaks tegevuseks sobivaima Iahendusvariandi valikuks, millega on võimalik vältida või minimccricla keskkonnascisundi kahjustumist ning edendada säästvat arengut. KMH muudeks eesmårkideks (KeHJS S 2 lg 1) kohaselt on anda tegevusloa andjalc t:eavct kavanclatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimalustcga kaasneva keskkonnamöju kohta, ning võimaldada 1<MH tulemusi arvestada tegevusloa andmisc menetluses. Nendest eesmärkidest peab lähtuma ka ekspert KMH läbiviimisel — seejuures on ilmne ja vaieldamatu, et ekspert peab olema sÖltumatu ka arcndaja huvidest.

Leiame, et antud juhul on Ekspert olnud kallutatud arendaja huvidest ning KMH aruandes ei Ole lähtutud mitte eesmärgist anda otsustajale objektiivsct informatsiooni pöhjendatud kaalutlusotsusc tcgcmiseks tcgevusloa väljaandmise ülc otsustamisel, vaid ecsmärgist saavutada arcndaja jaoks võimalikult positiivnc (loe: kasumlik) otsus. Iscäranis on KMH ekspert näidanud pöhjendamatult suurena tuulepargi rajamisc vajadusc ning pöhjendamatult väikscna võimalike kcskkonnamöjusid kui ka tagajärgi sotsiaalmajanduslikus plaanis.

2. Kavandatud tegevuse eesmârk ning tegeIİk vajadus KMH aruandest ei selgu.

KMH aruande peatükis 1, „Avamere tuulepargi rajamİse pöhjendatus ja sotsiaalmajanduslikud aspektid" tuuakse küll pöhjalik ülevaade demograafiljsest oluk0ffast ning tuuleenergia arengusuundadest nİİ EestİS kui mujal maailmas ent pöhjendusi, miks on tuulepafgi rajamİne tegelikult vajalik, pole esitatud. Toodud arvnâitajate valguses hinnangut kavandatud tegevusc vajalikkusele ning pöhjendatusele pole vöimalik anda. KMH aruandes viidatud Eestİ elektfimajanduse arengukava 2005-2015 küll deklareefib Ecsti energiamajanduse arengusuundi, ent ei pöhjenda kavandatud tcgevuse vajalikkust.

Sisulisi pöhjendusi toomata, leİtaksc KMH aruande puntkis 1,3. kokkuvötvalt, et meretuulepargi rajamine on olulinc Ecsti fiigi cncrgiamajancluse ja energiajulgcolcku scisukohast. Samuti leitakse, et: tuulepargi rajamİne ait:ab stabilisecrida Hiiumaa cncrgiavarustust. On üldt:eada asjaolu, et: t:âna tehnİlİnc vöİmekus tuuleenergiat akumuleefida puudub (vt ka KMH anıannc Ik 16: , , Tzızılesf loodelzıd elcktriioodangıı ebaiihihısc iölh/ on vaja/ik elekfrifiisleemis hohla löös resemelekfrijaamasid, mis sıızirendab eleklri binda"), mistÖttu argumcnt energiavarustuse stabiliseerimiseks ei ole pâdcv, rââkimata argumendist tagada sellega riiklik energâajulgeolek. Teisalt on jâetud KMH aruandes kâsitlcmata olemuslikult oluliscim küsimus — tuul, mistÖttu ei ole vöimalik anda hinnangut, kas valitud asukohad on eesmârgâ saavatamiseks ka sobivad.

3. Hinnang sotsiaalmajanduslike möjudele on pealiskaudne ning kavandatud tegevuse tegelikke möjusid piisava pöhjalikkusega ei küsitle. Kohaliku elanikkonna huve arvestatud ei ole.

KeHJS Ş 20 İg 1 p 6 kohaselt analüüsib ekspert KMH aruandes kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete vÖİmalustega eeldatavalt kaasnevat keskkonnamöju, sealhulgas kaudset möju ning teiste tegevusljİkİdega koosmöju keskkonnaseisundile, sealhulgas möju İnimese tervisele, heaolule ja varale, taimedele, loomadele, pinnasele, maastikule, maavarale, vee ja öhu kvalİteedİle, kliimale, kaitstavatele loodusobjektidele, sealhulgas Natura 2000 vÖı•gustİku alale, selle kaitse-eesmârkidele ja terviklikkusele, ja kultuuripârandile, ning kâesolevas punktİs nimetatud tegurİte vastastikust möju. Leıame, et KMH aruandes ei ole neid möjusid pijsavalt mââratletud.

Oleme seisukohal, et KMH aruandes möjusid, mida kavandatud tegevus avaldab kohalikule elanikkonnale ja majandusele, eeskâtt tunsmİle ning sellega seotud valdkondadele, pİİsava pöhjalikkusega hinnatud pole, rÂâkimai:a möjudest, mida kavandatud tegcvus toob kaasa rajamise faasis (vâhemalt aasl:at. vt Ik 198: Tıııılepargi rajamzsaegsel möjıı Izıleb edaspidi (nâiiekJProjekteerimise faasiJ) tâPswstadaja vajadusel viia lâbi ka keskkonnamöjzı bindamine niiiiek,s „baaslaagri" mjamisekf või sathıma rekonsfinıeerimise faasis). 'Tuulcpargi rajamisacgsct: möju ei saa vaadelda eraldiseisvalt kavandatud tegcvusc möjusi: l:ervikuna, mistöttu jââb arusaamatuks, kuidas on vöimalİk neid kahte hinnata lahus.

KMH aruandc peatüki 4.8.1.1 kohasclt on tuulcpargi rajamİse otseseks tagajârjeks rannikult avaneva vaate muutuminc (idcaaltingimuste korıral on kogu rannikujoone pikkuscks, kust tuulikud on vaadcldavad, 439 ki"). Kauguseks, millest alates kogu tuuliku hüpotcetİİİnc ca 1()() meetrinc torn muutub maakcra kumcruse. töttu vaadeldamatuks, on ligikaudu 35 kilomcctril:. Seejuures Eibiviidud mÖÖtmİstulemuste kohasclt oli nâhtavuskaugus enam kui 30 km 47 ^{0}/0-1 mÖÖtmİstest. KMH aruande pcatükis 1.2. „Miiıımaa avanzere tmı/epargi rajamise solsiaa/-majandzıs/ik Pöbjemla[HJ" tuuaksc küll hulgaliselt statİlİsİ nâİtajaİd Hİİumaaningselle clanikkonna kohta, nagu nhitcks asustustihedus, tÖÖcalİse elanikkonna jaotus valdkonniti, ent sisulisi sotsiaalmajanduslike pöhjendusi cga tagajâı-gi tuulepafgi fajamise osas toodud pole. Eksperdi hinnangul kavandatud

Olgu tâpsustatud, et kogu Eesti rannajoone pikkuseks on 3780 kilomeetrit.

tegevusel negatiivsed sotsiaal-majanduslikud tagajâfjed puuduvad vôi on need tagajâfjed sootuks positiivseid. Nii nâiteks on leitud kummastavalt jâfgnevat:

- Meretuuleparkide rajamisega ei Ole senises maailmakogemuses nühtlld ega tajl/tl/d kaasnevai negatiivsel môjl/ turismile turistide arvu vühenemise nàol. Pigem on rannikupiirkondades.„ kus meretuulikuid on ra.iatuds arenenud uue turismiliigina tuulikutega seotud. teenuste pakkumine — nâiteks paadireisid tuulikute lâhedusse. meened jne.

- Tuulikud iseseisva huvivââftusena on olemas aastaringselt, vastavate kokkulepete korral saab tutvustavaid reise korraldada ka vâljaspool turismi kôrghooaega.

- Tuuleenergiaga seo/ud o[sene majanduslik môju kohalik//le kogukonna/eja omavaliisusele on tüna suhlelise// nôrk,.

Millistel uuringutel vòi analüüsidel eeltoodud jârcldused pòhinevad, jââvad vastuseta, kuivòfd KMH aruandes neile viidatud ei Ole. Eeltoodu pòhjal tekib pòhjendatud kahtlus, et kavandatud tegevuse sotsiaalmajandusliku môju reaalselt hinnatud ei Ole. Thielikult on jâetud selgitamata avalikkuse arvamus, ehkki kavandatud tegevuse ulatust arvestades, tulnuks sellele erilist tâhelepanu pôôfata. Koostatud aruande pinnapealsust kinnitab seonduvalt avaliku arvamuse vâljaselgitamisega „2008 aasza kevadel viidi lâbi intervjuud piirkondades, millele kavandatavad meretuulikud paiknevad kôige lühemal. Kokku kohtuti kuue inimesega, iühe intervjuu kestvus oli ligikaudu 40 minutit. "2 On ütlematagi selge, et sedavòfd naeruvââfne valim avalikkuse arvamuse Vilja selgitamiseks piisav ei Ole ning tegevuse kavandamisel kohaliku elanikkonna arvamust kuulda pole vôetud.

Tâielikult on jâetud KMH aruandes hindamata see, millist mòju avaldab kavandatud tegevus kohaliku elanikkonna varale, eeskâtt kinnisvarale. Aknast avanev vaade on eluruumi (kinnisasja) vââftust môjutav tegur. Seejuures vaate sâilimine peaks kinnisasja omanikule olema enam tagatud just eelkòige vàljaspool linnu. [3] Selles, et tuulikutest tulenevalt visuaalne maastikupilt oluliselt muutub, ei Ole kahtlust (vt KMH aruanne Lisa 2.1. lk 20. Vastavalt: „Kôpu Poolsaare tipu ning Tahkuna Poolsaare lâänekülje puhkamiseks kasutataval alal avaneb kâesoleval heikel vaade rajatisteta avamerele. Kavandatavad meretuulikud muudaksid vaadet oluliselt. Muudatust vaates saab olulisimaks pidada Kôpu Poolsaare tipus, kus uahemaa rannikuja kavandatavate tuulikute vahel on vâhim ning seega hôlmaksid tuulikudProtsentuaalselt suurema osa vaatest. " Kuivôrd sotsiaalmajanduslikud môjud on tânase pâevani suures osas hindamata, ei saa selles osas antud hinnangut pidada usaldusvâârseks..

4. KMH aruanne reaalseid alternatiive ei kâsitle

Alternatiivsete vôimaluste vâljapakkumiscl ja vôrdlemisel on kaalukceleks vòimalus saavutada kavandatava tegevusc eesmâfgicl nii, et ei tckiks olulist negatiivset keskkonnamòju. Parim alternatiivne vòimalus (variant) on sec, mis saavutab ccsmârgi olulist negatiivset keskkonnamòju tckitamata. Alternatiivid peavad olema üheltpoolt vòrreldavad, teisalt rcaalsed, Et alternatiivid oleksid alternatiivid, pcaksid nad iikst:cisest eristuma. EC alternatiivid oleksid reaalscd, peaksid nccd vastama ôigusaktidele, olema tehniliselt teostatavad ning vòimaldama kavandatava tegevuse ccsmârgi saavutamist mòistliku aja ja vahcnditega. IQiesoleval juhul konstruktiivseid ettepanekud, mis iiheltpoolt fahuldaksid kohalikc elanike huve, teisalt arendaja huve, puuduvad. Seda enam, et

kuivôrd kavandatud tegevusc vajadus ning ccsmârk ei Olc ühesclt mââratletud, pole vòimalik anda ka hinnangut esitatucl alternatiivscte lahenduste sobivusele.

[2] KMH aruande peatükk 4.8.5. p 3.
Riigikohtu halduskolleegiumi lahend nr 3-3-1-25-02.

Toodud alternat1İvİd sisulİse teostuse osas ei erine. Reaalseid altefnatııve Sh vöimalikud altefnatİİvsed asukohad fannikust eemal ning seda selliselt, et visuaalne hâİfİng oleks minimaalne, kâsitletud ei ole. Toodud vöimalikud asukohad (Neupokojevi, Vinkovi ja Apollo madalad) on valitud silmas pidades üksnes arendaja hüve, so kavandatud tegevuse maksimaalset kasumlikkust/minimaalselt kulukust.

5. Kokkuvöte

Kokkuvötteks leİame, et KMH aruannet on vaja olulisclt muuta ja tâiendada jâfgmistes küsimus tes:

a. KMH aruıandes tulcb Eihtuda KMH kui mcctodi cesmâı•gisl: ja esitada objektiivselt selgituscd vöimaljkc kcskkonnamöjudc tckkimisest, mitte lâhtuda arendaja huvidcsl:;

b. Selgelt on vaja vâlja tuna tuulepargİ rajamİse otsene ccsmhfk Ding vajadus; samutİ tuleks vâlja tuua muud altcı•natİİvsed asukohad tuulikute rajamiseks ja kâsitlcda neid kavandatud tegcvusc alternatİİvİdcna;

c. Oluliselt pöhjalikumalt tuleb kâsitleda möju İnimese heaolule ja varale (Sh elukeskkonna kvaliteedi halvenemisele ning kinnisvara vââftuse langemisclc, mh ehitustööde aegne ning jârgne möju);

d. KMH-s tuleb kâsitleda ka teisi alternatiive nagu tuulikute rajamİne teistesse asukohtadesse, kui üksnes arendaja poolt vâlja pakutud;

Praegusel juhul ei tâİda vaidlusalune KMH aruanne oma eesmârke, mis tulenevad KeHJS Ş 2 löİkest 1, kuna ei anna otsustajale objektİİvset ja pöhjalikku teavet pöhjendatud kaalutlusotsuse tegemiseks. Leiame, et loa andmise otsustamine antud KIVfH aruande praeguse redaktsİoonİ alusel tâhendaks otsustamist ebapİİsava İnformatsiooni tingimustes, mis viiks lõpptulemusena ebaöİge kaalutlusotsuseni.

Allakirjutanud nöustuvad Ekspertgrupi koondhinnanguga, mille kohaselt on parim lahendus alternatiiv 0- st variant ilma tuuIepargİta[1] .

* Kuivörd KMH amanne ning selle Esad on ââmiseli mahzıkad ning omaPoolse seiszıkoha löplik kııjıındamiıe eeldabPöördıımist eksperileadmistega isi/eııpoole, ei ole esitatHd seiJHkohad löplikzıd.

[1] Vt KMH aruanne Ik 240.